શ્રી મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશક
પ્રવચન નં. ૭
અધિકાર ૭મો
સ્થળ:સુવર્ણપુરી તા.:૧૫.૦૮.૧૯૬૨ બુધવાર

મંગલાચરણ

ણમો લોએ સવ્વ અરિહંતાણં;
ણમો લોએ સવ્વ સિદ્ધાણં;
ણમો લોએ સવ્વ આયરિયાણં;
ણમો લોએ સવ્વ ઉવજ્ઝયાણં;
ણમો લોએ સવ્વ ત્રિકાળવર્તી સાહૂણં;
ૐકાર બિન્દુ સંયુક્તં નિત્યં ધ્યાયન્તિ યોગિન:।
કામદં મોક્ષદં ચૈવ ૐકારાય નમોનમ:।।
મંગલં ભગવાન્ વીરો મંગલં ગૌતમો ગણી ।
મંગલં કુંદકુંદાર્યો જૈન ધર્મોસ્તુ મંગલમ્ ।।
નમ: સમયસારાય સ્વાનુભૂત્યા ચકાસતે ।
ચિત્સ્વભાવાય ભાવાય સર્વ ભાવાન્તરચ્છિદે।।
ત્રિકાળ દિવ્યધ્વનિ દાતાર...

સપ્તમાં અધ્યાય ચલતે હૈ. ઉસમેં ક્યા અધિકાર હૈ? શેઠાઇકા અબજોપતિકા જો સુખ હૈ વો તો સામગ્રીજનિત વો પહેલા આ ગયા હૈ કલ, સામગ્રીજનિત સુખ હોય કલ આ ગયા હૈ. ક્યા કહેતે હૈ? ઈન્દ્રકો સુખ હૈ વો સામગ્રી. પૂર્વકા પુણ્ય જો બંધ થા, સામગ્રી અને સામગ્રી તરફકા ઝુકાવ હુઆ, હમ સુખી હૈ ઐસા કલ્પના કિયા, વો ઝેર હૈ, રાગ હૈ, દુ:ખ હૈ. સમજમેં આયા? યે ઈન્દ્રના સુખ અને અબજોપતિના સુખ કે મોટા રાજા - મહારાજાના સુખ, ઉસસે સિદ્ધ પરમાત્મા અથવા મોક્ષકા સુખ અનંતગુણા તુમ કહેતે હૈ, બડી તેરી વિપર્યાસબુદ્ધિ હૈ. ક્યોંકિ સંસારકા પુણ્યકા સુખ જો હૈ વો સામગ્રીજનિત પૂર્વકા પુણ્ય હૈ. વહ ખીલા, ફળા. આ ધૂળ મિલી પાંચ-પચાસ લાખ, કરોડ પાંચ કરોડ, દસ કરોડ. સમજમેં આયા? ધૂળ... ધૂળ. હૈ? બાબુભાઇ બરાબર હૈ! ધૂળ મળી તને અને એ ધૂળમાં, ઈન્દ્રો પણ

અમને સુખરૂપ છે, અમને એમાં આનંદ છે એમ રાગના સુખની કલ્પનામાં એ આનંદ માનતે હૈ. અને મોક્ષકા સુખ રાગ નહીં, મોક્ષકા સુખ તો આત્માકા આનંદ.

જેમ ચણા હોતા હૈ, કચ્ચા ચણા, આ કાચા ચણા હોતા હૈ ને ક્યા કહેતે હૈ? આ અમારા વાણિયામાં કહે, દાળિયા થયા કાંઇ શુક્રવારીયા! એમ કહે શુક્રવાર હોય ત્યારે. એ ચણામાં ચણા જ્યારે પક્કા હોતા હૈ, સમજમેં આયા? ત્યારે ચણામેં મીઠાશ હૈ ઓ બાહર પ્રગટ હોતી હૈ બરાબર હૈ? ક્યા કિયા (કહા) આ કચ્ચા ચણા હૈ ને કચ્ચા ચણા! એ ચણા હૈ ને તો વાવો, વાવો ક્યા કહેતે હૈ! બોતે, બોતે. કાંઇ બધી ભાષા નહીં આતી તુમ્હારી હિન્દી. જો ચણાકો બોએ તો ઉગ જાય, ખાવે તો તૂરા લગે, તૂરા લગે કષાયેલા લગે પણ ઉસકો એકવાર શેક દે, પછી વાવે તો ઉગે નહીં અને એ તૂરાશકા નાશ હોકર, એ ચણામેં મીઠાશ જો સ્વાદ જો પડા હૈ વો પ્રગટ હોતે હૈ. સમજમેં આયા? વો મીઠાશ અંદરમેં પડી હૈ એ અગ્નિસે નહીં આયી, ભૂંજન કિયા વો રેતીમેં ઉસસે સ્વાદ નહીં આયા. ઉસસે સ્વાદ આયા હો તો કાંકરા, કોલસા શેક ડાલે. સ્વાદ જો આવે તો. ઉસમેં સ્વાદ હૈ હી નહીં. ચણામેં તો અંદર સ્વાદ પડા હૈ, વો અંતરસે શક્તિ હૈ, વો જહાં જલાયા તૂરાશકા નાશ હુઆ, સ્વાદકા પ્રગટ હુઆ. બોએ તો ઉગે નહીં આનંદ આપે આ દૃષ્ટાંત.

હવે આત્મા ઉપર સિદ્ધાંત. સમજમેં આયા? એમ ભગવાન આત્મા અપનેમેં અંદર આનંદ પડા હૈ. આનંદ આત્મામેં હૈ, જૈસા ચણામેં સ્વાદ હૈ, ઐસે આત્મામેં આનંદ પડા હૈ. ભગવાન જાણે આનંદ ક્યા હોગા? એ આનંદમેં અજ્ઞાનકે કારણ - મૈં આનંદ નહીં. મેરેકો આ સ્વાદ પુણ્ય-પાપકા ફળ વો સામગ્રી ઇન્દ્ર ને ઇન્દ્રાસન વૈકુંઠમાં આદિ સ્વર્ગના ભવ, એમાં અમારે આનંદ હૈ. તો કહેતે હૈ કિ વો તો રાગકી જાત હૈ, ઝેરકી જાત હૈ. સ્વર્ગકા સુખ તો રાગકી, કષાયકી, મલિનતાકી જાત હૈ. ઉસસે તુમ મોક્ષકા સુખ અનંતગુણા કહેતે હૈ તો ઉસ જાતસે અનંતગુણા તો ઝેર આયા. સમજમેં આયા? એક બિંદુ આ ઝેર અનંત મણ ઝેર. ગુણાકાર કરે તો ઝેરસે અનંતગુણા ઝેરકા દંઝ આતા હૈ. ઉસમેં કોઇ અમૃત આતા નહીં. એમ ઇન્દ્રકી ઇન્દ્રાણીના સુખને... અહીં તો ક્યાં અત્યારે રાજા જેવા છે. સમજાય છે? વો તો ઇન્દ્ર મહારાજા ને ચક્રવર્તી ને વાસુદેવ, બળદેવ તીર્થંકરકે સમયમેં હોતા થા.

ઇતની સામગ્રી! કહેતે હૈ કિ સામગ્રીજન્ય જો રાગ આયા, ઉસમેં જો વિકારી સુખ માનતે હૈ ઉસસે અનંતગુણા મોક્ષમેં સુખ હૈ ઐસે માનનેવાલા મૂંઢ હૈ. ક્યોંકિ એ રાગકી જાત હૈ, ને મોક્ષમાં સુખ તો આત્માકા આનંદ હૈ. અંતર આનંદ આત્મા હૈ આ ઉસકી એકાગ્રતા કરતે આત્માકી પ્રતીત કરતે કે મૈં તો આનંદ, શાંતરસકા કંદ હૂં. મૈં શરીર નહીં,

વાણી નહીં, મન નહીં, કુટુંબ નહીં, પુણ્ય-પાપકા ફળ મૈં નહીં ઔર મેરી દશામેં વર્તમાન શુભ ને અશુભ, પુણ્ય ને પાપભાવ હોતા હૈ વો ભી મૈં નહીં, મૈં હોઉં તો મેરેસે છૂટા પડે નહીં, ઔર છૂટા પડતે હૈ વો મૈં ચીજ નહીં. સમજમેં આયા ? મૈં તો આત્મા અખંડ આનંદ, સચ્ચિદાનંદ, નિર્મળાનંદ પ્રભુ, મેરી પર્યાય નામ હાલતમેં દયા-દાન-વ્રત-જપ-તપકી વૃત્તિ ઉઠતી હૈ, વહ ભી રાગ હૈ. ઓ પુણ્યબંધકા કારણ હૈ ઓ પુણ્યબંધસે ધૂળ મિલતી હૈ. આત્માકા લાભ ઉસસે કિંચિત્ હોતા નહીં. સમજમેં આયા ?

બહુ કઠણ વાત છે. (શ્રોતા : ...) મેં કહ્યું'તું ને એક ફેરી નહીં ? વો ક્યા, કયું ગામ કહ્યું એ ? ટોડી... ટોડી... ટોડીમેં હમ ગયે થે, બે વરસ થયા. સોળની સાલ. તો માણસ બહોત આયેને ! પ્રસિદ્ધ તો છે ને નામ. એ ચારેકોરથી બગસરા ને શેઠિયાઓને બધા આવ્યા'તા. મનહરભાઇ, રામભાઇ ને બધા. ખૂબ માણસ ખીચોખીચ. પછી વ્યાખ્યાન તો હુઆ કે ભઇ આત્મામેં આનંદ હૈ, અધ્યાત્મ દૃષ્ટિ કિયે બિના પુણ્ય-પાપકા ભાવમેં લાભ માનનેવાલા મિથ્યાદૃષ્ટિ હૈ, મૂંઢ હૈ, એને ધર્મ હોતા નહીં. રાત્રિકો શેતીવાળા કણબી હૈ ને ! કણબી કહેતે હૈ ને ! કિસાનકો ખબર પડી સ્વામિનારાયણ કિસાન થા. બહુત ગામમેં ઘર હૈ. ટોડી... ટોડી, સોળકી સાલ. એને ખબર પડી કે મહારાજ એક આત્માકી બાત કરને આયા પણ મહારાજ અમે તો જંગલમાં હતા. તમારી વાત તો થઇ ગઇ. એક પુસ્તક લઇને આવ્યા 'અગાધ ગતિ'. નાનું પુસ્તક હતું એની પાંહે (પાસે). કણબી લોક બહોત ઘણાં ઘર અને એમાં વાંચતા વાંચતા એને ઘડ નહોતી બેસતી કે આ શું છે ? એમાં એવું લખાણ આવ્યું'તું. પછી કીધું વાંચો ભઇ, આપણે તો એ પુસ્તક વાંચ્યું નથી. તત્ત્વ શું છે ઇ તમે વાંચો તો તમને ખબર (પડે) 'અગાધ ગતિ' નામનું પુસ્તક. એમાં ઐસા લિખાણ થા.

આ ટોડી, આ નહીં ટોડીવાળા નથી કહેવાતા ? ટોડીવાળા તારાચંદભાઇ ત્યાં રહે છે ને ઇ મુંબઇમાં. ઇ તારાચંદભાઇને ! ક્યોં ? ટોડીના છે ને ? આ અમારે કુંવરજીભાઇના વેવાઇ. તારાચંદભાઇ નહીં ટોડીના ન્યાં (ત્યાં) રહે એનું ગામ. એના મકાનમાં જ અમે આહાર કર્યો'તો ત્યાં આ બે વરસ પહેલા. એ બધા કાઢતા એમાં એક, ઐસા લખાણ નિકલા કે કોઇ પણ પ્રાણી જપ-તપ-દયા-દાન-વ્રત-ભક્તિ-પૂજા-કોમળતા સેવા એવા બહોત બોલ ઘણાં, એ કરનેવાલાકો યહાં સંસાર મિલેગા. ધર્મ-બર્મ હોગા નહીં. ઉસકો મોક્ષ હોગા નહીં. લક્ષ્મીચંદજી ! આ ઉસકા ગ્રંથમેં નિકલા. વો તો બિચારા દિવસમેં સાંભળવા આવી શકે નહીં. રાત્રે પછી બધું આ ટોળું આવ્યું પુસ્તક લઇને અગાધ ગતિ... અગાધગતિ... અરે, આત્મા ! તેરી ગતિ કોઇ અગાધ હૈ. સમજમેં આયા ? ઐસા બહુત લખાણ પણ એ તો એટલા બધા

શબ્દો. આ વ્રત પાળો, દયા પાળો, અહિંસા પાળો, તપ કરો, ઉપવાસ કરો, જાપ કરો, ભગવાનનાં સ્મરણ કરો, ગુણગાન કરો, દાન આપો, ભક્તિ-પૂજા-જાત્રા કરો એ સબકા ફળ સંસારમેં રુલનેકા હૈ. એનો આંહી જેમ પાઠ હતો તેમ આવ્યો. એનું ફળ આંહી છે. ધૂળ મળશે આંહીની સામગ્રી.

વાડીભાઇ ! ઓલ્યા કહે તમે જુઓ ભાઇ એમાં. અમે આ બપોરે કહ્યું છે એ નીકળ્યું એમાં જુઓ. બપોરકો વ્યાખ્યાન હમારા થા તો ઉસમેં તુમ્હારા પુસ્તકમેં નિકલા દેખો તો ખરા ! ક્યા ચીજ હૈ ખબર ન મળે. ખબર ન મળે. એ તો ઓઘે ઓઘે 'જે વાડામાં જનમ્યા, એ માથે કહે ઇ સચ્ચા, અને એમને એમ મારે ગપ્પા, તો પણ માને સચ્ચા.' જિંદગી ચાલી જાય. અનંત અનંત કાળમેં ઇસમેં તો બહુત લખ્યું છે અહીંયા ફળશે, અહીંયા ફળશે, અહીંયા ફળશે એમાં મુકતો બુકતો છે નહીં. આહાહા ! સમજાય છે કાંઇ ? ચતુરલાલજી ! ઐસા લિખા થા 'અગાધ ગતિ'. અરે આત્મા ! તેરી તો કોઇ અગાધ ગતિ હૈ. એ દયા-દાનકા વિકલ્પકી વૃત્તિસે કોઇ ધર્મ માનતે ને મનાતે હૈ, એ બધા આત્માકા ન્યાયસે લૂંટનારા હૈ. સમજમેં આયા ? પ્રાણભાઇ ! ભારે આકરું ભાઇ ! આખું જગત તો એને ધર્મ માને.

(શ્રોતા : આખું જગત માને ને !) જ્ઞાની ન માને એક. એક ધર્મી જીવ સમ્યગ્દષ્ટિ એને ધર્મ ન માને કે જેવા પાપબંધન છે હિંસા, જૂઠ, ચોરી, વિષય, આ રળવું કમાવવું શું હશે આ ? આ તમારા કમાવાનો ભાવ પાપ હશે કે પુણ્ય ? પણ આ છોકરા સાટુ(માટે) તમે રળો છો ને, કમાવવા સાટુ(માટે) (શ્રોતા : ...) નહીં ! પાપ, જિતના કમાવાના ભાવ, રળવાના ભાવ પાપ અને ફળે ઇ પૈસા પૂર્વના પુણ્યનું ફળ. વર્તમાન પાપની લોન નવી લે નવી એ ભવિષ્યમાં વટાવશે પાપ. સમજાય છે કાંઇ ? (શ્રોતા : તો ધંધો નહીં કરી શકાય ?) કોણ કરતો'તો. એય અજ્ઞાની રાગ અને દ્વેષ કરે દુકાન પર બેઠા. બાકી ત્રીજી ચીજ કાંઇ કરી શક્તો નથી. કુંવરજીભાઇ ! એ તો કાલે સંભળાવ્યું'તું ને કુંવરજીભાઇને. શુભ અને અશુભભાવ બેય સિવાય ત્રીજું એણે અનંતકાળમાં કોઇ દી' કભી કિયા નહીં. જડકી ક્રિયા શરીર હલાના આદિ વો આત્મા કર સકે ત્રણ કાળમેં નહીં. મરતાં દેહ આમ ઐસા હો જાતા હૈ. ભાઇ કાંઇ બોલો, કોણ બોલે ? ઇ તો જડ છે આ તો. આ તો માટી છે, ધૂળ છે.

આત્મા તો સચ્ચિદાનંદ અરૂપી, જ્ઞાનઘન ભિન્ન તત્ત્વ છે. એ તત્ત્વકી ખબર બિના હમ કિયા, શરીરકા કિયા, કુટુંબકા કિયા, નાતકા કિયા, ધંધા બહોત કિયા, ઐસા ઐસા કરકે હમ પાંચ-પચાસ કરોડ, પાંચ કરોડ ઇકઠ્ઠા કિયા, મૂંઢ તેરી માન્યતામેં બડી

વિપરીતતા હૈ. એય બહારસે મિલતા હૈ તો એ તો પૂર્વકા પુણ્ય પડયા. 'હુન્નર કરો હજાર ભાગ્ય બિન મિલે ન કોડી', લાખ તેરા હુન્નર કરને પૂર્વના પુણ્ય સત્તા. હા. પૂર્વે કોઇ શુભભાવ કિયા હો દયા-દાનકા, વ્રતકા કોઇ શુભભાવ કિયા હો, તો પુણ્ય બંધન હો જાય અને પુણ્ય બંધનકા પાક કે કાળમેં સોગઠી ગોઠવાઇ જાય, સોગઠી સમજતે હૈ? નહીં સમજતે હૈ? આહાહા! આમ પાસા નહીં રમતે? ભેંસ ને ગાય ને સોગઠી મૂકે છે કે નહીં? સમજમેં આયા? પોપટભાઇ! સમજાય છે કાંઇ? આ અમારી ગુજરાતી ભાષા સમજમેં આતે હૈ કાંઇ?

કહેતે હૈ કે પૂર્વકા પુણ્યના ફળ, થર આહીં આ સુખડીના થર નથી કરતા? સુખડી સમજતે હૈ? (શ્રોતા : આગળ કરતાં હવે ગ્યું) હવે ગ્યું પોપટભાઇ, આપણે તો હવે ઇ જોયેલું ભાઇ આ સુખડીના થર કરે, કારજ બારજ કરવું હોય, ડોસો મરી ગયા હોય તો સુખડી... તો જેવી જાતના સુખડીનો થર આવે એ ખાવો. જો કાચો આવે તો કાચા અને પક્કા આવે તો પક્કા અને લાલ હો જાય, જરી સુખડી લાલેય થઇ જાય છે ને થોડી અને દળદાર હોય દોઢ તસુ, ત્રણ તસુ દળદાર, એ આયે એ ખાના. એમ પૂર્વકા પુણ્ય ને પાપકા જૈસા ભાવા કિયા હો ઇતના પરમાણુ કર્મકા દળકી સુખડી પડી હૈ. આ ઉસકા પાક કે કાળમેં જો આયા વો લેના, મિલા, વો ઉસકો મિલા નહીં. ઉસકી પાસ આયી. આ માનતે હૈ કે મેરે મિલા. ઓ મમતા ઉસને કિયા. વો ચીજ તો ચીજમેં રહી. ચીજ કોઇ અહીં આ આતી નહીં. આ કાંઇ ત્યાં ઘૂસ જાતા નહીં.

અનાદિકાળસે પુણ્યકા પરિણામ ઉસકા ફળ હમકો ધર્મ હુઆ, ઐસી માન્યતાવાળાકો, આચાર્યદેવ કહેતે હૈ કે ઇન્દ્રના સુખસે સિદ્ધકા સુખ મોક્ષકા તેં અનંતગુણા માન્યા. એ જાતમેં તેરી ફેર હૈ તો તેરી માન્યતામેં ફેર હૈ. જે કારણસે પુણ્યબંધ હોતા હૈ, વો કારણસે ધર્મ હો, ઐસી તેરી માન્યતા, તો તેરે ઇન્દ્રકા સુખ કરતાં મોક્ષકા સુખ અનંતગુણા તેં જાતિ માન રખા હૈ. યે તેરી માન્યતામેં બડી એ આઠ પાંચશેરીની ભૂલ હૈ. આઠ પાંચશેરી સમજે? મણમેં મણકી ભૂલ. સમજમેં આયા? અહીંયા તો આચાર્ય વો બાત કહેતે હૈ ... હૈ કે ભગવાન તેરા સંસારકી સામગ્રી કા ફળ ઉસકો અનંતગુણા તું મોક્ષકા સુખ માનતે હૈ, યે તેરી બડી મિથ્યાશ્રદ્ધા હૈ. અજ્ઞાન પાખંડ તેરી દૃષ્ટિમેં હૈ તો તર્ક હમને ક્યું ઐસા ન જાણ્યા કે અમે ઐસા... દેખો અહીં કહેતે હૈ ને, ''**શાસ્ત્રવિષૈ ભી તૌ ઇન્દ્રાદિકતૈં અનંતગુણા સુખ સિદ્ધનિકૈ પ્રરૂપૈ હૈ....**''

શિષ્યે ''**પ્રશ્ન....**'' કિયા. હમ ક્યા કહેતે હૈ? હમ તો કહેતે હૈ પણ શાસ્ત્ર ઐસે કહેતે હૈ. એમ શિષ્યે પ્રશ્ન (કિયા). દેખો છે ને? ''**ઇન્દ્રાદિકતૈં અનંતગુણા સુખ**

સિદ્ધનિકૈ પ્રરૂપૈ હૈ....'' મોક્ષ, સિદ્ધ એટલે મોક્ષ. પરમાત્મદશા જો હો, જૈસે વો ચણામેંસે મિઠાશ પૂર્ણ પ્રગટ હો પીછે ઉગે નહીં. એમ આત્માકા આનંદ અંદરમેંસે અનુભવ કરકે, પુણ્ય-પાપકા રાગસે હટકર, અપના ચૈતન્ય ભગવાન આનંદકંદ, ઐસી દૃષ્ટિ ઔર અનુભવ કરતે કરતે પૂરણ મોક્ષકી પ્રાપ્તિ હોતી હૈ. ત્યાં આગળ કભી થોડા દુઃખ કે રાગ કે સંસારમેં અવતરના વો સિદ્ધ પરમાત્મદશામેં હોતા નહીં. તો કહેતે હૈ શિષ્ય, મહારાજ અમને તમે નિષેધ કરો છો કે સ્વર્ગના સુખ કરતાં અનંતગુણા સુખ અમે મોક્ષમાં માનીએ તો હમ મૂઢ હૈ, હમારી દૃષ્ટિ વિપરીત કહેતે હૈ પણ હમ તો શાસ્ત્રમેં લિખા તુમકો બતાતે હૈ. સમજમેં આયા ?

''**શાસ્ત્રને વિષે ઈન્દ્રાદિક આદિ....**'' ઈન્દ્ર આદિ એટલે રાજા મહારાજા અબજોપતિ બધા ખમ્મા ખમ્મા થાતી હોય કે નહીં ? એક એક દિવસના પચાસ-પચાસ હજારની પેદાશ. આ હું પહોળો ને શેરી સાંકડી. કુંવરજીભાઈ ! આહાહા ! શું તેથી આહાહા ! હવે ? એવી તો ધૂળ અનંતવાર મિલી હૈ અને એના કારણરૂપે પુણ્યભાવ ભી તું અનંતબાર કર ચૂકા હૈ પણ આત્મા ક્યા હૈ ઉસકી પીછાન એક સેકંડ ભી કભી કરી નહીં. 'જે સ્વરૂપ સમજ્યા વિના' વો શ્રીમદ્ કહેતે હૈ ને ! શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર પહેલા શ્લોકમેં ઓગણત્રીસ વર્ષે ઉસને એકસો બેતાલીસ શ્લોક બનાયા. ઉસકો જાતિસ્મરણ તો સાત વર્ષસે થા. શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર, વવાણિયાના દશાશ્રીમાળી વણિક હતા. એમને સંવત૧૯૨૪માં જન્મ અને સંવત ૧૯૩૧માં સાત વર્ષની ઉંમરે પૂર્વભવકા ભાન થા, જાતિસ્મરણ. આ ભવ પહેલા મૈં ક્યા થા આ ગયા. એમ કરતે પછી સોલ વર્ષકી ઉંમરમેં એક મોક્ષમાળા બનાયી, સોલા બરસ. દસ ને છ. એકસો આઠ પાઠ બનાકર નામ મોક્ષમાળા, માળામેં એકસો આઠ મણકા હોતા હૈ ને ! એ એકસો આઠ મણકા તો એ એકસો આઠ બનાકર મોક્ષમાળા બનાયી.

પીછે વો કહા હૈ 'બહુ પુણ્યકેરા પુંજથી શુભ દેહ માનવનો મળ્યો તો યે અરે ! ભવચક્રનો આંટો નહીં એકે ટળ્યો' તે આત્માનું સુખ ક્યા હૈ ખબર નહીં. 'સુખ પ્રાપ્ત કરતાં સુખ ટળે છે લેશ એ લક્ષે લહો, ક્ષણ-ક્ષણ ભયંકર ભાવમરણે કાં અહો ! રાચી રહો'. ક્યા કહેતે હૈ ? એ ક્ષણ–ક્ષણમેં તેરે પુણ્ય ને પાપકા ભાવ ઉત્પન્ન હોતા હૈ, આ વો મેરી ચીજ હૈ, ઔર મેરે લાભદાયક હૈ, ઐસે માન્યતાવાળાકા આત્માકા આનંદ લૂંટ જાતા હૈ. આત્માકા આનંદ લૂંટતા હૈ. ઓ આત્મસિદ્ધિ ! સમજમેં આયા ? આત્મસિદ્ધિ કી શરૂઆત કી ઓગણત્રીસ વર્ષમેં, કે 'જે સ્વરૂપ સમજ્યા વિના પામ્યો દુઃખ અનંત, એ સમજાવ્યું તે પદ નમું શ્રી સદ્‌ગુરુ ભગવંત.' એ પહેલો શ્લોક આ ઉપાડયો એમ કરતાં દોઢ કલાકની અંદર આખા એકસો બેતાલીસ શ્લોક બનાયા. સમજમેં આયા ?

કહેતે હૈ કે અનંતકાળમેં તેં આત્મા પ્રભુ સત્ ચિદાનંદ આનંદકંદ આ ક્યા હૈ? અપના આત્મામેં આનંદરસ પડા હૈ ઔર શુભ ને અશુભ દયા, દાન, વ્રત, કામ, ક્રોધકા ભાવમેં દુઃખ હૈ. આહાહા! સમજમેં આયા? જગતસે તો નિરાળી ચીજ હૈ. અનંત અનંત કાળસે પરિભ્રમણ કિયા, કભી ઉસને આત્માકી ચીજ ક્યા એક સેકંડ પિછાની નહીં. એક સેકંડ પણ પિછાને, જેમ પર્વતમાં બડી વિજળી પડતાં દો ટૂકડા હો જાય ઓ ટૂકડા પીછે મિલે નહીં. રેણ દીધી રેણ. રેણ સમજતે હૈ ક્યા કહેતે હૈ ઉસકો? સંધિ મારતે હૈ ને? તો દો ડુંગરમેં કટકા હો જાય વિજળીસે તો ક્યા રેણ દેકે ઈકઠ્ઠા હોતા હૈ?

ઐસે ભગવાન આત્મા એ પુણ્ય ને પાપના રાગસે રહિત મેરી ચીજ અંદર ભિન્ન હૈ. એક સેકંડ પણ સમ્યગ્દર્શન ને જ્ઞાન હુઆ, જન્મ-મરણકા અંત ઉસકો આયા. સમજમેં આયા? અને ઓ બિના અનંતબેર યમ નિયમ સંયમ આપ કિયો, પુનિ ત્યાગ, વૈરાગ અથાગ લહ્યો. યમ નિયમ સંયમ ત્યાગ કિયો 'યમ નિયમ સંયમ આપ કિયો, પુનિ ત્યાગ વૈરાગ અથાગ લહ્યો', મુખ મૌન રહ્યો, દૃઢ મુખ મૌન રહ્યો, 'જપ ભેદ જપે તપ ત્યોં હી તપેં સબસે ઉદાસી લહી સબતૈં', બધાથી ઉદાસ સબ ત્યાગ સબ કરકે... અરે! પણ તેરા આત્મા ક્યા? ઉસને એક સમય પિછાના નહીં. એવી ક્રિયાકાંડ અનંતબેર કિયા જિસમેં અજ્ઞાનીએ ધર્મ માન્યા અને મનાવ્યા. મનાયા તેરે ધર્મ હોગા હળવે હળવે હોગા. દુકાન છોડકર બૈઠે હૈ ને તો તમારે ધર્મ હૈ ને! ધૂળમેંય નહીં હૈ, સુન તો સહી. દુકાન છોડી હી નહિ તેણે. અંદરમેં એક રાગકા કણ શુભ આવે, આ ઉસકો ભલા માનના એ અનંતી કસાઈખાનાની દુકાન ચલાતે હૈ. સમજમેં આયા? કઠણ વાત છે કઠણ.

જગતને જન્મ-મરણ રહિતકી ક્યા ચીજ હૈ વો સુનનેમેં આયી નહીં, ઔર શ્રદ્ધા તો કહાંસે આવે? જ્ઞાન તો કહાંસે હોય? અને ચારિત્ર તો કહાં રહા? એ તો આત્માકા અનુભવ સમ્યગ્દર્શન હુએ પીછે એ સ્વરૂપમેં આનંદમેં લીન હોના ઉસકા નામ ચારિત્ર હૈ. બાહ્યકી ક્રિયાકાંડકો ભગવાન ચારિત્ર કહેતે નહીં. સમજમેં આયા? તો કહેતે હૈ આત્માના સ્વરૂપનું ભાન નહીં, પામ્યો દુઃખ અનંત. એમ ન કહ્યું કે ફલાણી ક્રિયા પુણ્યની કિયા નહીં માટે પામ્યો દુઃખ અનંત. સમજમેં આયા? અરે ભગવાન! તેરે ખબર નહીં. તુમ તો અનાદિકા હૈ, અનાદિ... અનાદિ... અનાદિ આદિ નહીં ક્યાં છે? ક્યાં છે? ક્યાં છે વો અનાદિકા હૈ. (શ્રોતા : ...) કેવળી ભી અનાદિ દેખતે હૈ. ભગવાન સર્વજ્ઞ પરમાત્મા એ ભી આત્માકો અનાદિ, આદિ નહિ હૈ, હૈ ને હૈ. જો ચીજ ન હોય, 'ન તતો વિદ્યતે ભાવો' ન હોય તે નવી હોતી નહીં, હોય તે પુરાણી પલટકર બદલે પણ નાશ હોતી નહીં. રૂપાંતર હો, નાશ હોતી નહીં.

અનાદિકાળસે આત્મા અને પરમાણુ આ માટી, આ જડ, જડ, માટી જડ, એ આ પૈસા જડ, દાળ-ભાત જડ, માટી જડ, શરીરના ચામડા, લોહી રૂપાળા લાગે એ માટી માંસના હાડકા જડ. એ અનાદિ ચૈતન્ય ને જડ અનાદિ તત્ત્વ હૈ. એ કોઇ નયા હૈ (નહીં) ઐસા આત્મા અનાદિકા ચોરાશીકા પરિભ્રમણમેં ભમ્યા. પણ ઉસને પુણ્ય-પાપકા ફળમેં, પાપકા ફળમેં તો જરી એને ઠીક લાગે કે આહાહા! પાપ તો બહુ ખરાબ હોં. ઉસસે નરક મિલે, તિર્યંચ યોનિ મળે, આ ઢોર યોનિ મિલે. આ પુણ્યસે તો હા પોપટભાઇ! પુણ્યથી આ દાનમાં પાંચ-પચાસ લાખ ખર્ચે તો, ત્યાંય પણ ધર્મનું સ્થાન પહેલું મળે કે નહીં? સમજમેં આયા? અરે તારા પાંચ-પચાસ લાખ શું, પચાસ કરોડ હોયને એમ ને એમ શરીરેય વેંચી નાંખને ધર્મ કિંચિત્ ઉસમેં હૈ (નહીં). આહાહા! એ તો પુણ્ય પરિણામ, ઓ ક્રિયાકો અજ્ઞાની ધર્મ માનતે હૈ, ઔર ઉસકે અનંતગુણા સુખ મોક્ષમેં...

તો આચાર્ય કહેતે હૈ, સાંભળ અમે શાસ્ત્રમાં ઇન્દ્રના સુખ કરતાં, મોક્ષના સુખ જો અનંતગુણા કિયા(કહ્યા) ઉસમેં ક્યા હમારા આશય હૈ? ઓ તું સુન. મોક્ષના સુખ ને સ્વર્ગકા સુખકી જાત એક નહીં, એક નહીં. ઝેર અને અમૃતની જાત એક નહીં. સંસારના સુખ તો ઝેર... ઝેર... ને ઝેર. ઝેરના વાટકા (શ્રોતા : એને ઝેરમાં મજા પડેને) મજા પડે એ તો હરખ સનેપાત. એ તો કહ્યો'તોને દાખલો એકવાર. એ બચ્ચા હોતા હૈ છોટા વરસ - દોઢ વરસકા, તો ઉનાળાકી ગરમી હોતી હૈ ને જેઠમાસકી, બહોત ગર્મી તો ઉસકી માએ બરાબર ખબર ન હોય તો દૂધ બહોત પાયા હો, પીછે સેરણા હો જાતા હૈ, ટટ્ટી બહોત પતલા હોતા હૈ દેખા હૈ કભી? હમને તો સબ દેખા હૈ. એ પતલી ટટ્ટીમેં હાથ નાંખે ઠંડા લાગેને ગરમી બહુ હોય એટલે હાથ નાંખે ને એ ચાટે. ધન્નાલાલજી! એ દશા સંસારકી હૈ. એ આત્માકી પર્યાયમાં દશામાં પુણ્ય ને પાપ, ઓ દોહી ભાવ વિષ્ટા હૈ. સમજમેં આયા? માને ક્યાંથી? કોઇ દી' ખબર ન મળે. (શ્રોતા : ...) હેં? આહાહા! મજા... મજા... મજા એ છોકરાના લડકાને, વો ટટ્ટીકા સ્વાદ આતા હૈ, ઐસી મજા સંસારકા પુણ્યકા ફળમેં હૈ. પ્રાણભાઇ! થાતું હશે આ!

સરદારમલજી! તમે તો ક્યાં પૈસા તમારા બાપ મૂકી ગ્યા છે પહેલેથી. ઘણાં લાખો, તો એને સુખ હશે કે નહીં? તમને તો શાણા માણસો એમ કહે છે લ્યો, સુખી છે બહુ. (શ્રોતા : એ તો જન્મથી સુખી છે) જન્મથી સુખી, એમ કહે છે કે એના બાપ મૂકી ગ્યા છે. કેટલા? પંદરલાખને કેટલા, સુખી હોગા કે નહીં? ધૂળમેંય નહીં, હવે સાંભળને. એ પોપટભાઇ! આ બધા માખણ ચોપડે હોં તમને અને બધા ને પૈસાવાળા માણસને. ઓલા નાનાલાલભાઇ

હતાને, નાનાલાલભાઇ છે ને! નાનાલાલ કાળીદાસ. બેચરદાસ કાળીદાસ ગુજરી ગ્યાને હમણાં તો એના વેવાઇ આવ્યા'તા એક ફેરે અહીંયા. તો જેવા આવ્યા તો કહે ઓહોહો! અમારા વેવાઇ બહુ સુખી છે. વઢવાણના હતા વઢવાણના. (શ્રોતા : ચૂડગર) હેં? ઇ ચૂડગર લ્યો.

એ ચૂડગર આવ્યા એટલે કહે અમારા વેવાઇ બહુ સુખી. સુખની વ્યાખ્યા શું? કીધું. સુખીની વ્યાખ્યા કરોડપતિ છે માટે? જસાણી કરોડપતિ છે એને પાંચ-સાત લાખની પેદાશ છે માટે? કોણ કહે સુખી? હેં? (શ્રોતા : મોટર વગેરે હોય) ધૂળમાંય સુખ નહીં મોટરમાં. એ ગાડી ચડી છે માથે, એ ગાડી ઉપર બેઠો નથી. એને નભાવવાની તૃષ્ણા, એ નભાવવાની તૃષ્ણા અને એના આબરૂ પ્રમાણે રાખવાની તૃષ્ણા એના ઉપર ખોળો ચડીને બેઠી છે. (શ્રોતા : એ ક્યાં મોટરમાં) એ મોટરમાં ક્યાં બેઠો? એ તો એનામાં બેઠો છે. બાપા! સુખ બુખ ધૂળમાંય નથી.

એ કરોડપતિ સુખી નથી ને અબજોપતિ ય સુખી નથી. એ આ છોકરા, લડકાની જેમ વિષ્ટા કાઢી વિષ્ટા છે એ. શાસ્ત્રકારે ભૂંડને આ વિષ્ટાનો ખોરાક હોય એમ દૃષ્ટાંત આપ્યો છે. એ વિષ્ટા, મનુષ્યના ખોરાકની કાઢી નાંખેલી ચીજ છે. એમ જ્ઞાનીએ પુણ્યના ફળ અને પુણ્ય વિષ્ટા તરીકે શ્રદ્ધા જ્ઞાનમેંસે નિકાલ દિયા હૈ. ઐસા પુણ્યકા ફળ ભૂંડ જૈસા મિથ્યાદૃષ્ટિ, એ લક્ષ્મીમેં મજા ભૂંડ જૈસા માનતે હૈ. સમજાણું કાંઇ? વો મનુષ્ય અનાજ ખાતે હૈ. લોઠા બાજરા ને જુવાર અને દાણાને અને ઉસમેંસે વિષ્ટા નિકલી ભૂંડ ખાતે હૈ. આચાર્યદેવ દૃષ્ટાંત દેતે હૈ અરે ભગવાન! એકવાર સુન તો સહી. તેં તેરી ચીજ અને વિકાર ક્યા કિયા, તુને સુના હી નહિ કભી.

અનંતકાળમાં ત્યાગી હુઆ, ભોગી હુઆ, અબજોપતિ હુઆ. આ અનાદિકા આત્મા હૈ. એ ક્યાં પહેલા વહેલા હૈ? અનંતબેર અબજોપતિ હુઆ. અનંતબેર જૈન સાધુ હુઆ, અનંતબેર. સમજમેં આયા? પણ તેરા આત્મા ઔર અંદરમેં પુણ્ય પરિણામ ક્યા હૈ? ઉસકા ભેદજ્ઞાન કભી એક સેકંડ ભી કિયા (નહીં). ચારગતિમેં રુલા ને પરિભ્રમણ કિયા. કહેતે હૈ મનુષ્યકા ખોરાક તો અનાજ, ઉસકા ખોરાકકી વિષ્ટા વો ભૂંડકા ખોરાક. ઐસે ભગવાન આત્મા સમ્યગ્જ્ઞાની અંતરદૃષ્ટિ હુઆ. અરે! મૈં તો આનંદ હૂં. મેરી વર્તમાન દશામેં પુણ્યભાવ જો ઉત્પન્ન હોતા હૈ, દયા, દાન, વ્રત એ તો વિષ્ટા સમાન નિકાલનેકી ચીજ હૈ. એ નિકાલનેકી ચીજકો ભૂંડ જૈસા મિથ્યાદૃષ્ટિ ઉસમેં ધર્મ માને ને મનાવતે હૈ ઉસકો ભૂંડકી ઉપમા આચાર્ય દેતે હૈ, એને ક્યાં ચંદા કરવા છે આ કો'ક પાસે કે આ સારું લાગે કે ન લાગે. હેં? (શ્રોતા : ...) પૈસાવાળા પાસે ખરડો કરવો હોયને કે આ પાંચહજાર ભરજો, બે હજાર ભરે, ન ભરે, આંહી ક્યાં કામ હૈ.

આચાર્ય સત્ય બાત જગત પાસે પ્રસિદ્ધ કરતે હૈં, આહાહા! આ અબજોપતિ ભૂંડ જૈસા! ભાવ, ભાવ, ભગવાન તેરી ચીજ તો આનંદ હૈ ને! ઉસકી તો કભી તેં પ્રતીત કિયા નહીં, અને પુણ્યકા ફળમેં બહોત તો પાપકા ફળમેં હી ખડા, ખડા... ખડા... ખડા... પણ પુણ્યકા બંધનને તે ભલા માન્યા તો બંધનને ભલા માનનેવાલા મિથ્યાદૃષ્ટિ હૈ. ઐસી શ્રદ્ધા અનંતકાળમેં સેકંડ ભી કિયા (નહીં) જ્ઞાનીએ કાઢી નાંખી વિષ્ટા, એ ઓલા સ્વાદ લે, સ્વાદ લેતે હૈ. હમણાં અમારે બાદશાહી છે, બોલે છે ને એમ બેઠા હોય ત્યારે એય. ચક્રવર્તીનું રાજ બેઠું જાણે એ તો. પાંચ-પચ્ચીસ લાખ મળ્યા હોય એ કુટુંબ, કુટુંબ, કબીલો એ તો કળશી કુટુંબ ભેગું થઈને બેઠું હોય આમ, શું છે? હમણાં અમારે બાદશાહી છે, શેની? દુઃખની. ઈ કાંઈ કહે નહીં પણ દુઃખની હો. એમ કહે? (શ્રોતા : એને ખબર જ સુખની છે ને) ભાન જ ન મળે એને એ સનેપાતિયા.

એ સનેપાતિયા કહેતે હૈ ને! ક્યા કહેતે હૈ તુમ્હારેમેં. (શ્રોતા : ...) વાત, પિત્ત ને કફ હોતા હૈ ને! એ ખડખડ ખડખડ હસે. એ ખડખડ ખડખડ હસે. જોડેવાળા માણસ કહે અરેરે! હમણાં બે-ચાર કલાકે ઠરી જશે. સમજમેં આયા? એ હરખ સનેપાત એ સનેપાતમાં હરખ દાંત કાઢે એ સુખી હશે? (શ્રોતા : ટાઢો મુંઝારો) હેં? ઝાડો અંદર મુંઝાઈ ગયેલો છે એ (શ્રોતા : ટાઢો મુંઝારો) હા, ટાઢો મુંઝારો પણ ઝાડોય ન્યાં(ત્યાં) અંદર થઈ ગયો છે. કહ્યું ટાઢો મુંઝારો. આ બે-ચાર કલાકે ખલાસ. અમે નજરે જોયું છે ને! ઓલા દાંત કાઢે. બત્રીસ વરસનો જુવાન હતો લીમડાની અંદર અને પછી ઝાલે પાંચ-સાત જણા રહે નહીં અને ખડખડ દાંત કાઢે. લોકો રોવે એની વહુને અરે! હવે સવાર નહીં કાઢે. એલા પણ આ દાંત કાઢે છે ને! જેમ એ હરખ સનેપાતિયો દાંત ને ખુશી માને છે એમ અજ્ઞાની પૂર્વના પુણ્યના ફળમાં રાજીપો બતાવે, હરખસનેપાતિયો છે. (શ્રોતા : સનેપાત ક્યા?) સનેપાત નહીં સમજતે હૈ? (શ્રોતા : ત્રિદોષ, ત્રિદોષ) ત્રિદોષ... ત્રિદોષ અમારે કહેતે હૈ. વાત, પિત્ત ને કફ. વાત, પિત્ત ને કફ ક્યા? મિથ્યાદર્શન - મિથ્યાજ્ઞાન ને મિથ્યાચારિત્ર એ તીનોંકા બડા રોગ હો ગયા હૈ મિથ્યાશ્રદ્ધા. સમજમેં આયા?

તો અહીંયા કહેતે હૈ એ સુખ માનતે હૈ પણ સુખ હૈ નહીં. તો વો સુખ માનતે હૈ ઉસકી દૃષ્ટિમેં ઐસા હૈ કે પુણ્ય કરતાં અનંતગણું સુખ મોક્ષમેં હોગા પણ પુણ્ય તો ઝેર હૈ. ઉસકા ફળ મોક્ષમેં તું ગિનતે હૈ? તેરે નથી મોક્ષકી ખબર, નથી તેરે પુણ્યકી ખબર, નથી તેરે આત્મતત્ત્વ ક્યા હૈ ઉસકી ખબર! બેફામ અજ્ઞાની મૂર્ખની પેઠે બકતે હૈ. સમજમેં આયા? પ્રાણભાઈ! ત્યારે કહે આ ઈન્દ્રાદિનું સુખ શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે ને! કે સાંભળ ‘‘**જૈસે તીર્થંકરકે**

શરીરકી પ્રભાકૌં સૂર્યપ્રભાતૈં કોટયા ગુણી કહી....'' પરમાત્મા દેહનું શરીરમાં સર્વજ્ઞપદ જ્યારે પ્રગટે સર્વજ્ઞ.

જૈસે એ ચોસઠ પહોરી પીપર. પીપર સમજતે હૈ ને! ઓ લીંડીપીપર, છોટી પીપર. ઉસમેં ચોસઠ પહોરી તીખાશ ભરી હૈ. તીખાશ સમજતે હૈ? તુમ્હારે ચરપરાઇ. હિંદી ભાષામેં ચરપરાઇ કહેતે હૈ વો એક એક પીપરકે દાણેમેં ચોસઠ પહોરી ચરપરાઇ પડી હૈ અંદરમેં, એ જબ જ્યારે ચોસઠ પહોરી પ્રગટ હોતી હૈ, કહાંસે આયી? પત્થરમેંસે? કાંકરા કસ ડાલો નિકલે? ધૂળમેંસે નિકલે? એ પીપરકે દાણેમેં ચોસઠ પહોરી પીપરમેં રસ પડા હૈ રસ. તીખારસ, ચરપરારસ તો હૈ ઉસમેંસે નિકલતે હૈ, પ્રાપ્ત કી પ્રાપ્તિ હૈ ઔર વો વહાંસે મિલતી (હૈ). એ પૂરણ દશા જબ હો ગયી ચોસઠપહોર હો ગયી. હવે એને ઘસવાની કાંઇ જરૂર ... હવે એ પાછી ત્રેસઠ થાય નહીં ત્રેસઠ થાય નહિ અને હવે ઘસવાની જરૂર (નથી).

એમ ભગવાન આત્મા સમજમેં આયા? એક સેકંડકા અસંખ્ય ભાગમાં અંદર પૂર્ણાનંદકો એકાકાર આનંદ તો પડા હૈ ચોસઠપહોરા. ચોસઠ નામ સોળઆના. ચોસઠ નામ સોળઆના. ચોસઠ પૈસા, રૂપિયો પૂરણ સબ એક અર્થમેં હૈ. એક એક પીપરને દાણે પૂરણ આનંદ પડા હૈ ચોસઠપહોરા, બહાર પ્રગટ હોતા હૈ, એમ ભગવાન આત્મા પ્રત્યેક દેહમેં બિરાજમાન એક એક લીંડીપીપરમેં જેમ ચોસઠપહોરી હૈ, એમ આ આત્મા એકએકમેં અંદરમેં, પૂરણ આનંદ હૈ એ આનંદકા અંદર અનુભવ કરતે, પૂરણદશા જ્યાં પ્રગટ હુઇ આ ઉસકો તીર્થંકર કહેતે હૈ. અને ઉસકા પૂર્વકા પુણ્યકે કારણ ઇન્દ્રો મોટી સભા રચતે હૈ, આપણે છે ને અહીં સમોશરણ દેખાવ કિયા હૈ. ઇન્દ્ર ઉપરસે ઉતરકર સભા કરતે હૈ. એ તીર્થંકરકી ઉપમા અહીંયા દેતે હૈ.

તીર્થંકરકા શરીર ઐસા હોતા હૈ કે ''**સૂર્યપ્રભાતૈં કોટયા ગુણી....**'' શરીરની પ્રભા સૂર્યની પ્રભાથી ક્રોડગુણી. સુંદર શરીર, નિર્મળ, સર્વજ્ઞ પરમાત્મા જબ આત્મા... ચોસઠપહોરી જેમ તીખાશ પડી હૈ ને પ્રગટ હોતી હૈ એક એક દાણેમેં, ઐસે આત્મામેં જબ પૂરણદશા પડી હૈ શક્તિ, ઉસકા અનુભવ કરકે આત્મામેં પુણ્ય-પાપસે હટકર દેહકી ક્રિયા મેરી નહીં, પુણ્ય-પાપ વિકલ્પ ઉઠતે હૈ વો મેરા નહીં, ઐસા અંતરમેં અનુભવ કરતે કરતે જબ કેવલજ્ઞાન હોતા હૈ, તો તીર્થંકરકા શરીર પરમ ઔદારિક સ્ફટિક જેવા દેખાય. સ્ફટિક એની પાસે કોઇ દેખે શરીરમાં સાત ભવ દેખે. સાત ભવ ઇતના શરીર સુંદર ઓ ઇસકી બાત આચાર્ય કહેતે હૈ. દેખો ભૈયા કે ઇન્દ્રાદિકકા સુખ તેં સિદ્ધકા અનંતગુણા કહ્યા વો તો અપેક્ષાસે કહા હૈ. કઇ અપેક્ષા? આ. ''**તીર્થંકરકે શરીરકી પ્રભાકૌં સૂર્યપ્રભાતૈં કોટયા ગુણી કહી તહાં તિનકી એક જાતિ નાહીં....**''

એ ક્યાં સૂર્યની પ્રભા અને ક્યાં ભગવાનના શરીર પરમ ઔદારિક સ્ફટિકરત્ન જેવું થઇ ગયું. સમજમેં આયા? જ્યાં આગળ બાર સભા વ્યાખ્યાન સુનનેકો આતી હૈ, ઇચ્છા બિના ૐકી ધ્વનિ નિકલતી હૈ, ઇચ્છા બિના ૐ ધ્વનિ, ઔર સિંહ, વાઘ, હાથી, રાજા-મહારાજા અને ઇન્દ્રો સભામેં સુનતે હૈ ''**ઐસા તીર્થંકરકી પ્રભાકૌં સૂર્યપ્રભાતૈં કોટયા ગુણી કહી એક જાત નાહીં....**'' જાત એક નહીં. આ તો ઔદારિકની પ્રભા મહાન દુસરી જાતકી હૈ. પરંતુ ''**લોકવિષૈ સૂર્યપ્રભાકી મહિમા હૈ તાતૈં ભી બહુત મહિમા જનાવનેકૌં ઉપમાલંકાર કીજિયે હૈ....**'' ઉપમા અલંકાર હૈ. સૂર્ય ક્યાં અને ક્યાં પ્રભુનું શરીર એટલું સ્ફટિક જિસમેં રોગ નહીં, ક્ષુધા નહીં, તૃષા નહીં, છેલ્લું કેવલ જ્યાં પૂર્ણ દશા પ્રગટ થાય એ પરમાત્મદશા, શરીરમાં રોગ ન હોય, ક્ષુધા ન હોય, આહાર ન હોય. પાણી ન હોય, કાંઇ ન હોય એવા શરીરની પ્રભાને સૂર્યથી ક્રોડગુણી કહી, જાત એક નહીં જાત બીજી છે પણ સૂર્યની પ્રભા દુનિયામાં વિશેષ ગણાય છે એની ઉપમા આને આપી છે.

''**તૈસેં સિદ્ધસુખકૌં ઇન્દ્રાદિસુખતૈં અનંતગુણા કહ્યા. એક જાતિ નાહીં....**'' એ ઇન્દ્રના સુખને અનુભવે અને મોક્ષના સુખનો અનુભવ એક જાત નહીં. જાત એક નહીં. ''**પરંતુ લોકવિષૈ ઇન્દ્રાદિસુખકી મહિમા હૈ....**'' દુનિયા તો એક ભૂતડું આવે ને દેવ આહાહા! આ મૂરખને કાંઇ એક ભૂતડું ને દેવ દેખાય તો કહે આહાહા! અરે! અનંતબેર દેવ તુમ હુઆ ક્યા હૈ ઉસમેં? પૂર્વે ઐસા પુણ્ય કિયા, ઐસા પુણ્ય કિયા મરકર દેવ હુઆ. સ્વર્ગનો દેવ એ પણ એક ધૂળના ઢગલાનું શરીર છે. ઉસમેં કોઇ આત્માકા લાભ (હૈ નહીં) દેહસે હૈ નહીં. તો કહેતે હૈ કિ એક દેવ દેખે સાધારણ આહાહા! માનો આને, નારિયલ ફોડો, આસ્થા કરો. કાંઇ મૂર્ખાઇના કાંઇ ગામ જુદા વસતા હશે? સમજાય છે કાંઇ? ગામ દીઠ મૂરખ વસે. એના ગામ કાંઇ જુદા હોય નહીં. એમ એક ભૂતડું જાણે દેખાય જાણે કે આહાહા! દીકરો આપે ને આ આપે ને પૈસા આપે ને જ્યાં ને ત્યાં માન્યતામાં માથા ધૂણાવે. કહેતે હૈ એ ''**સિદ્ધસુખકૌં અનંતગુણા કહ્યા એક જાતિ નાહીં....**'' એ સ્વર્ગના સુખ ને મોક્ષની જાત એક નથી. ''**પરંતુ ઇન્દ્રાદિકકી બહુત મહિમા....**'' મહિમા જણાવી.

''**પ્રશ્ન: જો સિદ્ધસુખ ઔર ઇન્દ્રાદિ સુખકી એક જાતિ વહ જાને હૈ ઐસા નિશ્ચય તુમ કૈસે કિયા?....**'' દેખો ક્યા કહેતે હૈ પ્રશ્ન કર્યો. મહારાજ! આ અજ્ઞાની જીવ સિદ્ધના સુખને અને ઇન્દ્રના સુખને એક જાણે છે આપ કહાંસે નિકાલા? આ બધા પ્રાણીઓ અનાદિસે સ્વર્ગકા સુખ ને પરમાત્મા મોક્ષકા સુખ એક માનતે હૈ તુમ નિકાલા કહાંસે? આ શિષ્ય પ્રશ્ન કરતે હૈ. ''**આ જિસ ધર્મ સાધનકા ફલ સ્વર્ગ માને હૈ....**'' સાંભળ અમારી

વાત. એ અજ્ઞાની જે ધર્મના સાધનનું ફળ સ્વર્ગ માને છે એ દયા, દાન, વ્રતના પરિણામમાં સ્વર્ગ માને છે એ ધર્મસાધનનું ફળ મોક્ષ માને છે. સમજમેં આયા? એ જે ધર્મ માને છે એ પુણ્ય છે. એ પુણ્યનું ફળ સ્વર્ગ છે છતાં એનાથી મને મોક્ષ મળશે એમ માને છે. સમજમેં આયા? સમજમેં આયા? શું કહ્યું? એ અજ્ઞાનીને અમે પરીક્ષા કે એવો જેવો જાત પુણ્યકી હૈ દયા, દાન, વ્રત, જપ, તપ, ભક્તિ, પૂજા કે વ્રત પાલના, દાન કરના વો પુણ્યભાવ હૈ. આ ઉસસે સ્વર્ગ ભી માનતે હૈ, ઔર હળવે હળવે ઉસસે મોક્ષ ભી હોગા! હૈ ને દેખો.

''**કોઇ જીવ ઇન્દ્રાદિપદ પાવૈ કોઇ મોક્ષ પાવૈ....**'' પહેલું આવ્યું જુઓ. ''**તહાં તિનદોઉનિકૈ એક જાતિ ધર્મકા ફલ ભયા માને....**'' સમજે? ખબરેય ક્યાં છે કે કયા ફળથી સ્વર્ગ મિલે અને કયા ફળથી મોક્ષ મળે ખબર નહીં. એ તો કરોને આપણે, ઉસમેંસે સ્વર્ગ ભી મિલેગા ઔર મોક્ષભી (મિલેગા). ઇસકી ઐસી માન્યતામેંસે હમ નિકાલા કે રાગમેંસે સ્વર્ગ મિલતે હૈ, રાગકી ક્રિયા હૈ વો સબ ઔર ઉસસે મોક્ષ ભી મિલતે હૈ ઐસે વો માનતે હૈ તો હમ કહેતે હૈ કે સ્વર્ગકા એક જાતકા સુખ અને મોક્ષકા સુખ એક જ માનતે હૈ. ભિન્ન માનતે નહીં. એની શ્રદ્ધામેં ભિન્નતાકા ભાવ હૈ નહીં. સમજમેં આયા? સમજાય છે ને! પોપટભાઇ! શું કહ્યું આમાં? શું કહ્યા એટલે ક્યા કહા? એને ખબરેય નથી બચારાને, કાનેય પડી નથી વાત, ક્યાંથી કરે? સમજાણું કાંઇ?

'દ્રવ્યક્રિયા રુચિ જીવડા, ભાવધર્મ રુચિ હીણ, ઉપદેશક પણ તેહવા શું કરે જીવ નવીન?' જેવું કૂવામાં હતું એ અવેડામાં આવે. એટલે કે દ્રવ્યક્રિયા, આ વ્યવહાર, આ કરું ને આ કરું, દયા ને વ્રત ને ભક્તિ ને પૂજા ને એનાથી કલ્યાણ થાય એવા દ્રવ્યક્રિયા રુચિ જીવડા, ભાવધર્મ રુચિહીન પણ એ રાગથી મારી ચીજ જુદી છે, અનુભવમેં આને લાયક ચીજ હૈ દૂસરી, આ ઉસકા ભાન કભી કિયા નહીં, કેમ કરે? ઉપદેશક પણ તેહવા, માથે બેસીને કહેનારા પણ (તેહવા) માલી મકવાણી ને જોગી જસલો બેય ભેગા થયા. આપણે અમારે છે કાઠિયાવાડમાં એમ હશે તમારે કાંઇ? જૈસા જસલા જોગી એવી માલી, માલી મકવાણી. માલી મકવાણી નટખટ હતી એટલે એને કોઇ રાખે નહીં. જસલા જોગીને કોઇ મળે નહીં. એકલો વાંઢો ને પૈસા વિનાનો. બેયનો થયો ભેટો એમ આચાર્ય કહેતે હૈ અનંતકાળસે ઉસકો પુણ્યની ક્રિયા, વ્યવહારની ક્રિયા, વો દયા, દાન, વ્રત, સામાયિક, પૌષધ આદિ જે રાગ આ ઉસમેં પુણ્યભી હોગા અને ક્રમે ક્રમે ઐસા અજ્ઞાની માનતે હૈ, આ મનવાનેવાલા ભી મિલ ગયા. સમજમેં આયા? ઉપદેશક પણ તેહવા, શું કરે જીવ નવીન?

'હે ચંદ્રાનન જિન સાંભળીએ અર દાસ' એ ભગવાનની સ્તુતિ છે ચંદ્રાનન ભગવાન હૈ ને! વીસ બિહરમાન મહાવિદેહક્ષેત્રમેં વર્તમાન બિરાજે છે, સાક્ષાત્ તીર્થંકર ત્રિલોકનાથ પરમાત્મા, કેવલજ્ઞાનપણે સીમંધર આદિ વીસ તીર્થંકર મહાવિદેહક્ષેત્રમેં મનુષ્યદેહે સીધા બિરાજતે હૈ, સમજમેં આયા? ઉસમેં એ ચંદ્રાનન ભગવાનકી સ્તુતિ કિયા હૈ, ઉસમેં કહા કે નાથ! અમારા ભરતક્ષેત્રની ગતિ ફિર ગઇ હૈ સબ. આપકા પડા વિરહ, અને આ ભરતક્ષેત્રના માણસ કૈસે માનતે હૈ? ક્યા માનતે હૈ કિ દ્રવ્યક્રિયા ને ધર્મ માનકર મોક્ષ હોગા ઔર પુણ્ય ભી ફળેગા. અમારે તો એક કાજને સમજે? શું કહેતે હૈ? એક પંથ દો કાજ, પુણ્ય ભી હોગા ને મોક્ષ ભી હોગા. પ્રભુ! આ ક્યા હુઆ? આ આપકા શાસનમેં ક્યા હુઆ? લૂંટારા લૂંટનેકા મારગકો લૂંટ રહા હૈ, પોકાર, પોકાર કર્યો છે ભગવાન પાસે. ભગવાન તો વીતરાગ છે એ કાંઇ સાંભળે નહીં કાંઇ. એ તો જાણે છે પહેલેથી આ બધા આવા નીકળશે. એને કાંઇ ઇચ્છા ય થાય નહીં. ઇચ્છા વિનાના છે એ તો કેવળજ્ઞાન પરમાત્મદશા છે. ઇચ્છા હોય નહીં એ તો ઇચ્છા વિના વાણી નીકળે. સમજાય છે કાંઇ?

કહેતે હૈ એ ''**જીવ ઇન્દ્રાદિપદ પાવૈ ને કોઇ મોક્ષ પાવૈ તહાં તિન દોયનિકૈ એક જાતિ ધર્મીકા ફળ ભયા માનૈ....**'' જુઓ. આ કરતાં કરતાં ઝેર ખાતાં ખાતાં પેટ ભી ભરાય, અને આપણે કાંઇ ખાધું એમ પણ મનાય. એમ પુણ્યક્રિયા કરતાં સ્વર્ગ ભી મિલેગા. આ પૈસાય મળશે, સ્વર્ગ મળશે અને પછી મોક્ષ મળશે ઐસી માન્યતા પ્રભુ! જગતકી હૈ. વો મોક્ષતત્ત્વ ને આત્મતત્ત્વકો જાનતે નહીં. અનંતકાળમેં એક સેકંડ પણ ઉસને પીછાના નહીં. સમજમેં આયા? જૈસે સો કળશી અનાજ પકતે હૈ તો સો ભરોટા ખડ સાથમેં હોતા હૈ. હજી છપ્પનિયામાં એવું દેખ્યું. બાંટા બાંટા અમારે કહેતે થે. પાંચ-છ ઇંચ વરસાદ આવ્યો'તો છપ્પનિયામાં. બાંટા સમજે, ઇતના ઇતના છોડ હુઆ થા જવાર બાજરાના ઇતના, દાણા નહીં. પણ દાણાં સો કળશી પાકે અને ખડ ન હોય એમ કદી બને નહીં. એમ જેને આત્મા એ પુણ્ય ને પાપના વિકલ્પ રાગથી ભિન્ન મેરી ચીજ હૈ, મેરા ધર્મ તો નિર્વિકાર, શુદ્ધ, વિકારસે રહિત હૈ. ઐસા ભાન હુઆ આ ઉસકા ભાનમેંસે મોક્ષરૂપી કણસલા પાકેગા ઔર બીચમેં રાગ જરી દયા, દાનકા રહે ગયા, આ ઉસકો બીચમેં સ્વર્ગ કે શેઠાઇ મિલેગા. સમજમેં આયા?

ખડની સાથે અનાજ. અજ્ઞાનીને એકલું ખડ. ખડ સમજતે હૈ? (શ્રોતા : ઘાસફૂસ) ઘાસફૂસ, ઘાસફૂસ. એ પુણ્યના ફળમેં એકલા ઘાસફૂસ પાકેગા. એમાં કાંઇ આત્માના મોક્ષ-બોક્ષ હૈ નહીં. તો કહેતે હૈ ધર્મી જીવકો દોય મિલતે હૈ, અપના સ્વરૂપ, પુણ્ય - પાપની ક્રિયા રાગસે ભિન્ન માનકર અપના અનુભવ કરકે નિર્મળતા જિતની નિર્દોષતા, આત્મિકતા,

પવિત્રતા, વીતરાગતા, અકષાયતા જિતના સ્વભાવકા ભાન હોકર પ્રગટ કરતે હૈ, આ ઉસમેં તો મોક્ષકા કણસલા પાકતે હૈ, પણ બીચમેં જરી રાગ ભક્તિકા, પૂજાકા, દાનકા, દયાકા આતા હૈ, ઉસમેં શેઠાઇ ને સ્વર્ગ મિલે પણ બે જાત જુદી હૈ. અજ્ઞાનીકો એકલી ધૂળ મિલતી હૈ એને તો ધર્મ નહીં, મોક્ષ નહીં, સમ્યગ્દર્શન નહીં, સમ્યગ્જ્ઞાન એ તીનમેંસે એક ભી ચીજ એને હૈ નહીં. સમજમેં આયા? ક્યા કહેતે હૈ? ''**એસા તૌ માનૈ જો જાકે સાધન થોરા હોહૈ સો ઇન્દ્રાદિકપદ પાવૈ હૈ....**'' દેખો! થોડું પુણ્ય કરે તો ઇન્દ્રપદ મળે, ઘણું પુણ્ય કરે તો મોક્ષ મળે. અરે! તારી માન્યતામાં મોટા કાણાં પડયા છે. ફાંકા પડયા છે. કઠણ કઠણ જગતને ભારે! હેં? સમજે એવું છે? તો ક્યા કહેતે હૈ?

સીધી વાત બે ને બે ચાર છે. એમાં ક્યાંય ત્રણકાળ ત્રણલોકમાં ફરે નહીં. સુના નહીં, સાંભળ્યા નહીં. જ્યાં જ્યાં પડયા ત્યાં માન બૈઠા કે શું છે આપણે! પૈસા ભી મિલતે હૈ. પચાસલાખ હુઆ ઔર પાંચલાખ ખર્ચે, પાંચલાખમેં મોક્ષ ભી મિલેગા અને રૂપિયા ભી રહે. એક પંથ દો કાજ. પોપટભાઇ! (શ્રોતા : ઊંધુ છે) ઊંધુ છે. ભઇ! પાંચલાખ આપે અને દસનું લાગું જાઓ. પચાસ માંથી દસનું લાગુ જાઓ. દસનુ લાગુ તારા પચાસ લાખે આપી દેને! અને રાગ મંદ કર તો પુણ્ય થાય, પૈસા આપે પુણ્ય નહીં. પૈસા તો જડ હૈ. જડ એને કારણે જાતા હૈ. તેરી તૃષ્ણામેં મંદતા હો, રાગ મંદ હો, લોભ મંદ હો પુણ્ય બંધ જાયેગા. સમજમેં આયા? ધર્મ બર્મ નહીં. પૈસાવાળાકો ધર્મ હોતે તો ગરીબકો રોના પડે. અરેરે! એ (શ્રોતા : એને ધર્મ ક્યારેય ન થાય.) હેં? (શ્રોતા : ધર્મ ક્યારેય ન થાય એને) એને ધર્મ થાયે નહીં. શરીરસે તો ધર્મ હોતા નહીં તો પૈસાસે તો ધર્મ કહાંસે આયા?

અપના આત્મા એ દેહ, વાણીસે તો પૃથક પણ પુણ્યના ભાવ દયા, દાન, વ્રતસે ભી મૈં પૃથક હૂં. ઐસી અનુભવદષ્ટિ કિયે બિના, ધર્મકા એક અંકુર કભી ઉત્પન્ન હોતા નહીં. એ અનંતકાળમેં ન કિયા હો તો આ નહીં કિયા, બાકી તો ધૂળધમાહા અનંતવાર (કિયા). સમજમેં આયા? ઇ ક્યા માનતે હૈ દેખો! ''**જાકૈ સાધન થોડા હો....**'' આવે છે ને? નથી ઓલું ખામણામાં આવે છે ને! જઘન્યરસ હોય તો આમ થાય ને ઉત્કૃષ્ટરસ હોય તો તીર્થંકર ગોત્ર બાંધે છે. ખામણામાં આવે છે થોડું ખપે ને ઉત્કૃષ્ટ હોય તો તીર્થંકર ગોત્ર બાંધે. ક્યાં સુધી વાત એક એક. આંહી કહેતે હૈ કે જુઓ ભાઇ આપણે થોડા સાધન કરેગા, થોડા ક્યા કહેતે હૈ, કમ કમ, પુણ્યકા થોડા સાધન કરેગા તો સ્વર્ગ મિલેગા અને બહોત પુણ્ય કરેગા તો (મોક્ષ), તો તેરા શ્રદ્ધામેં બડી વિપરીતતા હૈ. થોડા પુણ્યમેં પુણ્ય મિલેગા સ્વર્ગાદિ અને વિશેષ પુણ્ય હોય તો ય સ્વર્ગાદિ, ઉસમેં કોઇ ધર્મ-બર્મ ને મોક્ષ-બોક્ષ હૈ નહીં. આ ઐસી

માન્યતાસે હમ પકડ લિયા કે ઉસકી દૃષ્ટિ વિપરીત હૈ એમ આચાર્ય કહેતે હૈ. સમજમેં આયા ?

''**પરંતુ તહાં ધર્મકી જાતિ એક જાનૈ હૈ....**'' એક ધર્મની જાત જાણે છે. આ ધર્મથી પુણ્ય થાય અને એ ધર્મથી મોક્ષ પણ થાય. તો મોક્ષ તો ''**સો જો કારણકી એક જાતિ જાનૈ તાકૌં કાર્યકી ભી એક જાતિકા શ્રદ્ધાન અવશ્ય હોય....**'' જેણે કારણ એક જાતના કાર્યને માન્યા, એને કાર્યમાં પણ બધો ફેર છે. ''**જાતૈં કારણ વિશેષ ભયે હી કાર્ય વિશેષ હો હૈ !....**'' કારણમાં ફેર હોય તો કાર્યમાં ફેર હોય અને આ તો કહેતે હૈ કારણમાં અમારે ફેર નહીં. પુણ્યે પરિણામ અમારે સ્વર્ગ ભી મિલે ને મોક્ષ ભી મિલે, તો તારી કારણની જાત સ્વર્ગ ને મોક્ષની એક જ છે અને તને ધર્મની ખબર ન મળે, અને પુણ્ય કિસસે હોતા હૈ એ ભી તેરે ખબર નહીં. ''**જાતૈં કારણવિશેષ ભયે હી કાર્ય વિશેષ હો હૈ. તાતૈં હમ યહ નિશ્ચય કિયા, વાકૈ અભિપ્રાયવિષૈ ઈન્દ્રાદિસુખ અર સિદ્ધસુખકી જાતિકા એક જાતિકા શ્રદ્ધાન હૈ....**'' એની શ્રદ્ધા એક જ જાતકી હૈ. સમજમેં આયા ? પોપટભાઇ ! આ તમારા વાસ્તુ ને ઘરે આવ્યું આ. ખરેખર વાસ્તુતો ઈસકો કહેતે હૈ, વાસ્તુ ભગવાન, એ ચિદાનંદમૂર્તિ પ્રભુ, એ પુણ્ય પાપકા રાગસે ભિન્ન વસ્તુ પડા હૈ. અંદર અંદર આનંદ આખા ગુણ પડયા હૈ. વસ્તુ આત્મા હૈ આ ઉસમેં વસના એ અતીન્દ્રિય આનંદકી પ્રતીત કરકે વસના ઈસકા નામ ભગવાન વાસ્તુ કહેતે હૈ. સમજાણું કાંઇ ?

પાંચ-પચ્ચીસ લાખના મકાન બનાયા. વહાં વળી લાખો ખર્ચ કર્યા ઉસમેં પ્રવેશ કિયા વાસ્તુ કિયા, રાજાને બોલાવે મોટાને, અનંતબેર કિયા ઉસમેં કુછ હૈ નહીં. ભગવાન આત્મા એ શુભ ને અશુભ વિકલ્પ ઉઠતે હૈ, રાગ, એ રાગ છે પણ એને ધર્મ માને છે. શું કરે ! એ જાત જ જાણે આપણે કર્યુંને દુકાનથી ખસ્યા ને બેઠા ને કાંઇ કરીએ છીએ, ત્યાં જન્મ હુઆ ન્યાંય એની એ જાત છે પુણ્યની, સાંભળને જો રાગ મંદ કરે તો. અને માન સાટુ(માટે) કરતો હો, કે અમને કોઇ ગણે, ધર્મમાં ગણે, અષ્ટિકમાં ગણે, મોઢા આગળ બેસાડે આ એવા ખાતર દાન ને દયા ને પૂજા ને ભક્તિ કરતો હોય તો પાપી, પાપ છે. પુણ્યેય નથી. સમજમેં આયા ? તો અહીંયા તો કહેતે હૈ કિ ''**હમ યે નિશ્ચય કિયા અભિપ્રાયસે ઈન્દ્રાદિસુખ ને સિદ્ધસુખની જાતિ એક જાતિ માને હૈ.....**'' સમજમેં આયા ? ''**બહુરિ કર્મ નિમિત્તતૈં આત્માકૈ ઔપાધિક ભાવ થે, તિનકા અભાવ હોતૈં શુદ્ધ સ્વભાવરૂપ કેવલ આત્મા આપ ભયા.....**''

આ મોક્ષ તો એને કહીએ કે, ભગવાન આત્મા એ મેલથી દૂર હોકર, પુણ્ય - પાપકા પરિણામસે પહેલા દૂર હોકર અનુભવ કરે પીછે સ્થિર હોકર પુણ્ય - પાપકા ભાવ છૂટ જાય, મલિનભાવ છૂટ જાય એકીલા આત્મા સ્વભાવરૂપ રહે જાય, આ ઉસકા નામ ભગવાન મોક્ષ કહેતે હૈ. મોક્ષ કોઈ દૂસરી ચીજ નહીં, અહીંયા ઉપર લટકના યે મોક્ષ નહીં હૈ. આત્મામાં પરમઆનંદના શુદ્ધસ્વભાવ, જે અંદર શક્તિમેં પડા હૈ, પ્રગટ હો જાય ઉસકો ભગવાન મોક્ષ કહેતે હૈ. 'મોક્ષ કહ્યો નિજ શુદ્ધતા'. આત્મસિદ્ધિમેં હૈ. 'મોક્ષ કહ્યો નિજ શુદ્ધતા તે પામે તે પંથ. સમજાવ્યો સંક્ષેપમાં સકળ માર્ગ નિગ્રંથ'. સર્વજ્ઞ પરમાત્માએ આત્માનો મોક્ષમાર્ગ, જે પરિણામ મોક્ષના નિર્મળ છે હૈ ઐસા હી નિર્મળ વો અલ્પ જાતકા, જાત એક પણ અલ્પ અંતર પુણ્ય-પાપસે રહિત સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્ર નિર્વિકલ્પ પરિણતિ હોતી હૈ વો હી મોક્ષકા મારગ દૂસરા કોઈ મોક્ષકા મારગ હૈ નહીં, અજ્ઞાનીએ દૂસરા મોક્ષમાર્ગ માન રખા હૈ એ મિથ્યાદૃષ્ટિ મિથ્યાદર્શન શલ્યની પોષક હૈ. એમાં ધર્મ તો નથી પણ પુણ્યનાય ઠેકાણા નથી.

વિશેષ કહેશે....

।। પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ ।।